

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**

Posudek oponenta disertační práce

Student: **JUDr. Jiří Novotný**

Název práce: PROMĚNA PRINCIPU SMLUVNÍ SVOBODY ČR POD VLIVEM EVROPSKÉ INTEGRACE

Doktorský studijní program Teoretické právní vědy, obor Občanské právo

Oponent: prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc.

Pracoviště: katedra práva občanského, Fakulta práva Západočeské univerzity v Plzni

Rok odevzdání práce: 2022

I.

Výsledky práce (včetně komentáře o publikaci výsledků nebo jejich přijetí k publikaci a hodnocení, zda přináší nové poznatky)

Předložená disertační práce je výsledkem důkladně vybudované metodické i poznatkové základy studenta pro zpracování vlastního tématu disertační práce, která představuje celkem 14 publikovaných děl v průběhu doktorského studia. Jejich vazba na téma disertační práce není vždy obsahově blízká, při bližším zkoumání však je zřejmé, že autor si ve své publikační činnosti buduje zejména metodologické fundamenty pro své poměrně složitě koncipované pojetí disertační práce. Z publikační činnosti autora je zřetelné, že se v oblastech vazeb mezi soukromým a veřejným, mezi unijním a národním právem pohybuje se znalostí věci a s přehledem.

Formulace zvoleného tématu je náročná na svou konceptualizaci. V tomto ohledu je zřejmé, že autor volbou tématu a jeho základní modelací prokázal způsobilost proniknout do podstaty (smluvního) soukromého práva, jeho hodnotového nastavení a systémového uspořádání. Práce představuje tvůrčí počín, který otevírá řadu klíčových otázek etiologie významného segmentu soukromého práva a pohledů na jeho reálný vývoj ve střetání evropského a českého prostředí a současně v jeho dynamickém uspořádání.

Náročnost, mnohovrstevnatost a systémové vazby tématu, znásobené jeho centrální pozicí v národním i evropském soukromém právu, vedou k otevření množství i diskusních přístupů, postupů a možných řešení v konceptualizaci tématu. To dalo vzniknout i některým – celkem předvídatelně vzhledem k náročnosti obsahu i rozsahu tématu - dílčím nedůslednostem a diskutabilním místům. Z nich uvádím některé, podle mého názoru významnější:

- 1) Jistý prostor vidím dále v konfrontaci názvu disertační práce se skutečným rozsahem a obsahem práce. Jako standardní faktor vlivu je v této oblasti brána významná, a dokonce vysoce aktivistická role evropských soudních institucí při dotváření rámce evropské integrace. Autor se však věnuje pouze segmentu vybraných zdrojů (viz autorem zdůrazňovaná „unijní normotvorba“ v hlavních cílech práce) a pomíjí např. evropskou judikaturu a rovněž významnou roli judikatury českých soudů včetně Ústavního soudu, kterou při formulaci a vyvažování principů soukromého, resp.

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 70, 611 80 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

PRÁVNICKÁ FAKULTA

smluvního, resp. spotřebitelského práva sehrály a sehrávají. Tomu odpovídá i soubor užité judikatury (unijní i české), který obsahuje pouze 5 položek. To není výtka ve vlastním smyslu, jen úvaha, zda se skutečně řešení tématu práce může opírat výlučně nebo převážně o typový soubor zdrojů, uvedených v práci?

- 2) Za konceptuálně významný moment práce, zejména s ohledem na autorovy akcenty, lze v kontextu zpracování výzev tématu a obsahu práce vnímat zdroj limitů principu smluvní svobody, který autor zřejmě odvozuje z dualismu soukromého a veřejného práva. Zde vidím některé otázky k diskusi: (a) Autorovo vymezení soukromého a veřejného práva se mi jeví jako ne vždy zcela přehledně uspořádané a směřující k jasnému závěru. (b) Otázka postavení soukromého a veřejného práva je v poslední době předmětem poměrně živé diskuse, jejíž výstupy (vyžadující především precizní vymezení soukromého a veřejného práva) pracují se svébytnými normami, jejichž cíl je regulatorní a často omezující svobodu stran, nejsou však považovány za součást práv veřejného (tzv. *regulatory rules*, sociální normy...). Zdroje těchto koncepcí jsou poměrně četné a sahají v nové době od části německých autorů (*Pawlowski, Brehm*, přes práce *Macurovy*, rozsáhlou zahraniční literaturu věnující se europeizaci soukromého práva (část autorů autor ve zdrojích uvádí) až k nejnovějším projektům části přední slovenské civilistiky, zejména týmu kolem *M. Jurčové* (projekt agentury VEGA APVV *Sociálne normy...*).
- 3) O stejné důvody jako předchozí výhrada se opírá má námitka vůči autorem zřetelně preferované metodě soukromého a metodě veřejného práva jako rovné *ca* nerovné postavení subjektů. Vždyť i do soukromého práva je systémově zakomponována nerovnost subjektů, a dokonce je v centru pozornosti této disertační práce! Podobně těžko mohu souhlasit s tvrzením (byť opírajícím se o citaci renomované publikace – viz s. 21 a citace č. 33), že „Metodou regulace v rámci práva veřejného jsou právní normy a právní akty orgánů veřejné moci“. Metodou regulace nemohou být normy a akty orgánů veřejné moci *eo ipso*, nýbrž způsob, kterým tyto normy a akty působí na chování subjektů soukromého či veřejného práva. Navíc autorem užitá teze těžko může sloužit jako kritérium odlišující soukromé a veřejné právo, neboť v citované podobě je aplikovatelná na soukromé i veřejné právo bez rozdílu.
- 4) Autor ve své disertační práci dospívá k závěrům, které mohou být z pohledu určitých mainstreamových předpokladů (nebo předpojatostí) až překvapivé (viz odpovědi autora na formulované hypotézy a vedou k řadě souvisejících úvah, jak tyto závěry podporujících, tak oslabujících. Cení si přitom autorových úvah, navazujících na jeho analýzu a zaměřených do systémových dopadů rozvoje tohoto segmentu unijního práva na sjednocení či fragmentaci (českého) soukromého (resp. smluvního) práva.

Jak jsem upozornil již ve stanovisku k tezím této práce, představuje složitější otázku základní uchopení a limitaci tématu co do rozsahu a obsahu s cílem dosáhnout co nejefektivnější řešení. Tento úkol je skryt již ve východiscích práce a zdrojích, z nichž řešení tématu může či musí čerpat. Autor tento výchozí úkol řeší relevantně, s předporozuměním složitosti zadání a

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 70, 611 80 Brno, Česká republika
T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz
Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224
V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

jeho řešení. Obsahová východiska práce, její cíle, hypotézy jsou relevantní a promítají se do obsahového řešení cílů práce. Autor v některých, a to i významných řešených otázkách, projevuje značnou koncepční odvahu, jejíž výstupy profilují celou práci (např. jedno z významných doporučení práce k přímé aplikaci DCFR jako korigujícího právního pramene v oblasti (evropského) hodnotového nastavení smluvních vztahů v českém právu.

Při shrnujícím pohledu, při zohlednění předpokládaného rozsahu práce, ergo rámce pro zpracování tématu, lze považovat autorovu koncepci práce, metody s převažující procesně genetickou a analytickou, doplněnou systémovým pohledem, za vhodné pro zpracování tématu na dané ploše a dosažení relevantních řešení. Celkově práci hodnotím jako zdařilou a přínosnou pro další rozvoj evropského a zejména národního soukromého (smluvního) práva a jeho etiologie.

II.

Aktuálnost zpracovaného tématu

V tomto punktu jsou téma, cíle, obsah i výstupy práce mimo diskusi. Navíc vlastní téma práce bylo předmětem setrvalého zájmu všech zdrojů unijního i českého soukromého práva po několik posledních desetiletí, v poslední době i v aktuální současnosti se však stává jedním z ohnisek prudkých turbulencí, spojených s průběhem procesu „europeizace“ soukromého práva, zažívajícím ve srovnání s minulými dekadami prudké turbulence, mimo jiné v důsledku zkoušek, jimž jsou podrobeny jak další osud unijní ochrany spotřebitele, tak další oblasti uplatnění ochrany slabší strany, tak rovněž zakomponování ochrany slabšího do systému soukromého práva, ale i otřesy základních pilířů EU a jejího práva.

III.

Struktura práce – zvolené metody zpracování

Předložená disertační práce má rozsah 216 normalizovaných stran a je strukturována podle fakultních a univerzitních standardů. Oceňuji důslednost autora při volbě její metodiky a struktury, které korespondují s cíli práce a bedlivě je sledují ve všech partiích. To umožňuje autoru vybudovat východiska a následně dosáhnout koherentních řešení. Z hlediska uspořádání a metodiky práce mám některé další připomínky, které mohou pramenit z vlastních přístupů autora a autorova reakce bude jistě relevantní:

- 1) Jak je zřejmé z tezí (zřetelně pak z rekapitulace na s. 64-66), autor zakládá významnou část práce na srovnávání hodnotového základu DCFR jako východiska s osmi „spotřebitelskými“ směrnicemi z posledních 20 let a posuzuje, do jaké míry hodnotové základy jednotlivých směrnic respektují hodnotový základ DCFR. Přinejmenším první z posuzovaných směrnic však byly přijaty v době, kdy nebyla dosud publikována ani „*interim outline edition*“ DCFR.
- 2) Autor pro účel srovnání se směrnicemi akcentuje text DCFR a marginalizuje *Acquis Principles*, jejichž hlavním smyslem bylo (aspoň jak jsem pochopil) zobecnit

PRÁVNICKÁ FAKULTA

partikulární řešení přijatá spotřebitelskými směrnici do podoby obecných principů a jednotných pravidel.

IV.

Připomínky k textu

Nad rámce připomínek v jiných částech tohoto posudku připojuji ještě některé dílčí poznámky:

- 1) Je smlouva metodou regulace, jak autor uvádí na s. 17 s cit. 11, nebo právním institutem, jak konstatuje na s. 23?
- 2) Na s. 21 mám problém s autorovým pojetím státní moci jako právnické osoby.
- 3) Práce byla dokončována a předkládána na prahu nové mimořádně celospolečensky (globálně) dynamické situace plné hlubokých zvrátů, v důsledku čehož se zásadně mění některá východiska práce, srov. s. 12: „..v současném světě po studené válce je hrozba celosvětového konfliktu nesrovnatelně menší než dříve“.

V.

Jazyková a grafická úroveň

Formální úprava a rovněž ostatní parametry práce odpovídají požadavkům na disertační práce na Fakultě práva ZČU. Jazyková úroveň práce je velmi dobrá, text je s minimem chyb. Překlepy a drobné nedůslednosti jsou v práci výjimkou: např. na s. 9 ř. 156 správně asi „byl“.

VI.

Otázky k obhajobě

Doporučuji, aby se disertant zabýval v rámci ústní obhajoby trendem, objevujícím se v části civilistické doktríny pod zřetelným vlivem práva EU a směřujícím k formování kategorie „asymetrických smluv“, možný další vývoj této kategorie zejména jako systémotvorný prvek a její vliv na princip smluvní svobody.

VII.

Předepsaná formulace závěrů:¹

Autor ve své disertační práci

prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce v daném oboru

neprokázal schopnost samostatné tvůrčí práce v daném oboru

Práce

splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru.

nesplňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru.

V Jaroměřicích nad Rokytnou dne 23. 1. 2023

Podpis oponenta:

¹ Posudek, který neobsahuje předepsané explicitní závěry, nemůže být akceptován.

